

Література

1. A/42/427. Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. 1987. URL: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>.
2. Kasarla R. R., Choudhary S., Khatoon N., Pathak L. Problem based learning (PBL) in medical education to facilitate student learning. *Janaki Medical College Journal of Medical Sciences*. 2023. Vol.11(2). P. 85–90.
3. Llach M. C., Bastida M. L. Exploring innovative strategies in problem based learning to contribute to sustainable development: a case study. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. 2023. Vol. 24. No. 9. P. 159–177.
4. Lim W. K. Problem Based Learning in Medical Education: Handling Objections and Sustainable Implementation. *Advances in medical education and practice*. 2023. No. 14. P. 1453–1460.
5. Problem-Based Learning : A Case Study of Sustainability Education. A toolkit for university educators / S. Bessant et al. URL: https://www.keele.ac.uk/media/keeleuniversity/group/hybridpbl/PBL_ESD_Case%20Study_Bessant,%20et%20al.%202013.pdf.
6. Thakur P., Dutt S., Chauhan A. Problem Based Learning in Education-its Need for Sustainable Development. *Journal of Engineering Education Transformations*. 2021. Vol. 34. Iss. 4. P. 58–66.

КОНФОРМНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Венєвцева Є. В., Сосої Г. С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
0105kirusya@gmail.com
galinasosoj@gmail.com

У сучасній вітчизняній та іноземній науковій літературі конформність (конформізм) визначається як одне з найважливіших явищ теоретичного та прикладного характеру (Є. Головаха, Ф. Зімбардо, А. Лічко, Н. Паніна, Е. Фромм та ін.). У психолого-педагогічних науках конформність розглядається як: природна потреба індивіда в пристосовницькому засвоєнні та прийнятті готових стандартів у поведінці; характерологічний тип особистості; певний стиль поведінки особистості в соціальній групі й спосіб реагування на нав'язувані соціальним оточенням норми і цінності (S. Ash, V. Berelson, D. Kreech, R. Krutchfield, Л. Фестінгер та ін.).

Дослідження конформності як особистісного утворення набуває неабиякого значення саме в руслі педагогічних знань, тому що дозволяє вирішити основні проблеми педагогіки, серед яких: проблеми співвідношення індивідуального і колективного в межах особистісно-соціального підходу до навчання і виховання; проблеми попередження і подолання педагогічної занедбаності й відхилень у поведінці; проблеми негативних та позитивних соціальних та психолого- педагогічних впливів на професійне становлення особистості майбутнього вчителя іноземних мов та подальший її розвиток у соціальному мікро- і макросередовищі [1; 6]. Незважаючи на те, що поняття «конформність» заявлене в поняттєво-категоріальному апараті педагогіки, його ознаки і, відповідно, зміст залишились поза увагою багатьох вчених, які досліджували педагогічні умови, підходи і технології навчання і виховання самостійної, активної та вільної особистості залежно від її психологічних, індивідуальних та вікових особливостей.

Мета дослідження – інтегрувати традиційні та сучасні педагогічні, психологічні, соціальні наукові теорії, парадигми і підходи у комплексному вивченні конформності як складової професійного становлення майбутніх вчителів іноземних мов.

Провідні вітчизняні та зарубіжні науковці описують конформність як соціально-психологічне явище, яке обумовлює формування особистості та особливості її поведінки. Так, Е. Фромм, зокрема, виділяє конформність як одну зі складових соціальної сутності індивіда, що полягає в одночасному прагненні свободи та втечі від неї [7]. Саме це прагнення, на думку автора, активізує здатність людини діяти так, як діють інші, і є однією з рушійних сил формування і розвитку конформної поведінки особистості. Сучасний етап розвитку суспільства та соціально-економічна ситуація в Україні визначає вибір конформності як адаптивної моделі поведінки та збереження загальної конформної спрямованості нового покоління на конформну поведінку, що обумовлено соціально-психологічними труднощами пристосування особистості до нових умов. Однак, не виключена імовірність зміни такого становища, оскільки конформність є не якимось стійким критерієм, а рисою ситуації [7].

У цілому аналіз змістовної сторони конформності дозволяє виокремити адаптивну і захисну моделі поведінки особистості. Так, адаптивна модель конформної поведінки забезпечує безболісну адаптацію майбутніх вчителів іноземних мов до нових суспільних умов. Як захисний механізм конформність сприяє зниженню психофізіологічних та психологічних реакцій майбутніх вчителів іноземних мов на надмірний тиск соціуму, знімає занепокоєння, ситуативну та особистісну тривожність. Невипадково в кризові періоди розвитку суспільства, періоди соціальних перетворень, саме захисні та адаптивні моделі конформної поведінки широко розповсюджені й можуть бути визначені як соціальні явища позитивного характеру [2-6; 8].

Однак, подальший аналіз процесуальної сторони конформності розкриває специфіку особливостей поведінки конформних осіб. Так, навіть якщо конформність виступає в якості вибіркового стилю поведінки і характеризується гнучкістю, замало вивчати тільки позитивні сторони цього феномену, як це робиться в більшості досліджень. У працях А. Петровського і В. Чудновського підкреслюється, що конформна поведінка лише зовні підпорядкована груповому тиску, і є по суті вимушеною поступкою особистості йому в ситуації, коли необхідно уникнути конфлікту із референтною групою. Дане положення вносить суттєву поправку в традиційний поділ конформності на зовнішню або публічну (демонстративне підкорення групі), та внутрішню або особистісну (особиста згода з групою), за рахунок розгляду її негативних характеристик.

Головна ж особливість вибіркової моделі конформної поведінки викладена, на наш погляд, в рамках теорії «когнітивного дисонансу» Л. Фестінгера, де вона обумовлюється неузгодженістю внутрішньої позиції індивіда та його «зовнішньої» конформної поведінки, що, на думку науковця, неодмінно призводить до негативних психологічних наслідків для самої особистості: внутрішніх конфліктів, нестійкості і стресовим станам. Крім того, серед характерологічних особливостей вибіркової моделі конформної поведінки виокремлюють емоційно-вольові деформації особистості, які призводять до її перезбудження і дезорганізації діяльності.

У цілому аналіз процесуального аспекту конформної поведінки дозволяє нам сформулювати суттєве твердження: будь-яка з викладених вище моделей конформної поведінки неодмінно призводить до негативних психолого-педагогічних наслідків для самого індивіда. Таким чином, доцільним є визначення конформності не тільки як позитивного, але й негативного явища у сфері соціальних і психолого-педагогічних досліджень розвитку особистості та професійного становлення майбутніх вчителів іноземних мов. У зв'язку з цим значної актуальності набуває вивчення конформності як особистісного утворення в руслі досліджень конформного типу свідомості та основних рис конформного характерологічного типу особистості [2-4; 7-9]. Перераховуючи основні характеристики особистості конформного типу, вчені однозначно вказують на підкорення, залежність і некритичність у якості домінуючих характерологічних рис [2-4; 7-9]. Конформність визначається як основна особливість, як ядерне утворення структури характеру осіб конформного типу. Більше того, конформність визначається

сталою рисою особистості, що може бути виявлена в певних осіб у багатьох соціальних ролях [3-4].

Таким чином, критичний аналіз існуючих відомостей про проблему дослідження конформності у вітчизняній та іноземній науковій психолого-педагогічній літературі дозволяє описати її як багатопланове та до кінця недосліджене явище. Аналіз змістовної сторони конформності робить можливим виокремити адаптивну і захисну моделі конформної поведінки особистості та оцінити їх як явища позитивного характеру. Водночас вивчення специфіки вибіркової і стратегічної поведінки розкриває сутність процесуальної сторони конформності та виявляє неминучість виникнення негативних психолого-педагогічних наслідків для майбутніх вчителів іноземних мов: внутрішні конфлікти, нестійкість, стресові стани та інші. Тому доцільним є розгляд конформності не тільки як позитивного, але і негативного явища.

Перспективним вважається подальше вивчення теоретичних та прикладних аспектів навчання і виховання конформних осіб в рамках особистісно-соціального підходу. Отримані нами результати комплексного аналізу підходів до вивчення конформності у вітчизняній та іноземній науковій психолого-педагогічній літературі можуть бути покладені в основу розробки методики навчання, визначення конкретних педагогічних умов виховання і професійного становлення майбутніх вчителів іноземних мов.

1. Варбан М. Ю. Психологічні особливості професійного становлення [Електронний ресурс]. – Електронні підручники. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua-свободний>. – Загол. з екрану.

2. Жиліна О.В. Прояв типів акцентуацій характеру у юнаків та дівчат. Журнал наукових публікацій аспірантів та докторантів: веб сайт. URL: <http://jurnal.org/articles/2008/psih5.html> (дата звернення: 27.05.2022).

3. Леонгард К. Акцентуовані особистості: Монографія. К., 2001. 375 с.

4. Личко А.Є. Типи акцентуацій характеру та психопатій у підлітків. К., 1999. 416 с.

5. Кириленко О.А. Психологічні детермінанти професійного стресу у представників професії типу «людина – людина» : Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.03 / Київський Національний університет імені Т. Шевченка . – К., 2007. – 20 с.

6. Коқун О.М. Психологічні особливості та передумови професійного вибору особистості на етапі оптації // Наук . записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України/ За ред. академіка С. Д. Максименка. – К.: ВД „ ТРОЯ ”, 2009. – Вип. 37. – С. 198 – 208

7. Fromm E. The Sane Society / for ed. E. Fromm. Oxford : Routledge & Kegan Paul Second, 1956. 260 p. 46.

8. Insko C., Smith R., Alicke M., Wade J., Taylor S. Conformity and group size: The concern with being right and the concern with being liked. Personality and Social Psychology Bulletin. 1985. P. 41-50. URL: <http://surl.li/cetbv> (Last accessed: 07.04.2022).

9. Santee R., Maslach C. To agree or not to agree: Personal dissent amid social pressure to conform. Journal of Personality and Social Psychology. 1982. P. 690- 700. URL: <http://surl.li/cetcp> (Last accessed: 07.04.2022).

ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА

Петрушова Н. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ffganfnata_petrushova@gsuite.pnpu.edu.ua*

Актуальність даної наукової роботи зумовлена необхідністю нагальних та ґрунтовних змін у підході до навчання студентів нефілологічних спеціальностей ПНПУ